

Vedrana Švedl Blažeka, univ. mag. iur.*

NEKI PRAVNI PRIJEPORI KOD PRIPAJANJA DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU KAO DUŽNIKA U PREDSTEČAJNOM POSTUPKU

UDK: 347.724 : 347.739
DOI: 10.31141/zrpf.2023.60.150.809
Pregledni znanstveni rad
Primljeno: 3.4.2023.

Statusne promjene, uključujući i pripajanje, jedan su od mogućih modela restrukturiranja dužnika. Unatoč rizicima, pripajanje nosi benefite i društvu preuzimatelju u vidu boljeg i profitabilnijeg poslovanja. S ustavnopravnog aspekta pripajanje je odraz poduzetničke i tržišne slobode. Hrvatsko insolventijsko pravo do današnjeg je dana obilježeno brojnim zakonodavnim intervencijama. Međutim, cilj oporavka društva predstečajnog dužnika jest konstantan, neovisno o tome što nije svako društvo podobno za restrukturiranje. U tim okolnostima otvara se pitanje prostora za zlouporabu prava. U tom smislu primarni je cilj ovog rada analizirati pitanje pravnih posljedica pripajanja bez suglasnosti suda i mogućnosti provođenja takvog upisa u sudskom registru. Nadalje, otvara se i pitanje pravnog položaja vjerovnika pripojenog društva, pravnih posljedica procesa pripajanja na njihove tražbine i pitanja pravne zaštite njihovih prava. Pripajanje društva dužnika u predstečajnom postupku prikazat će se kroz okvir mogućih zlouporaba prava. Gledajući regulatorni okvir stečajnog zakona i Zakona o trgovačkim društvima u cjelini, zaključuje se kako statusne promjene dužnika u predstečajnom, ali i stečajnom postupku traže detaljnije normativno rješenje, stoga se daju prijedlozi *de lege ferenda*.

Ključne riječi: *pripajanje, poslovni udjeli, predstečajni postupak, plan restrukturiranja, društvo s ograničenom odgovornošću*

1. UVODNO O PROBLEMATICI

Statusne promjene, uključujući i pripajanje, kod društava u financijskim poteškoćama (*company in distress*) nisu nepoznata pojava u poduzetničkom svijetu. U tom smislu, strana literatura razmatrala je razne aspekte problematike tzv. *mergers*. Prepoznato je kako je pripajanje društava u poteškoćama istodobno izvor potencijalnih problema, ali i novih poslovnih mogućnosti.² Onaj tko

---

* Vedrana Švedl Blažeka, odvjetnica u Odvjetničkom društvu Željko Švedl i Vedrana Švedl Blažeka, Trg Ante Starčevića 10/I, Osijek, doktorand na Poslijediplomskom doktorskom studiju Pravo, Pravnog fakulteta Osijek, Stjepana Radića 13, Osijek; vedrana.svedl@gmail.com, ORCID ID broj: 0000-0002-9452-5777.

² Leshaw, J. P. S., *Acquisitions of troubled businesses: A comparison of the bankruptcy and non-bankruptcy alternatives*, Bankruptcy Bar Journal, sv. 75, 78/1995., str. 2., <http://leshawlaw.com/wp-content/uploads/2013/02/AcquiringTroubledBusinesses.pdf>, 20. 3. 2023.

razmatra pripajanje društva u poteškoćama trebao bi voditi računa o tome hoće li tom akvizicijom biti u povoljnijem položaju od stečajnog ili predstečajnog postupka.³ Od preuzimatelja je tako za očekivati inovativnost i to je bolja ideja u restrukturiranju dužnika kojeg pripaja, nego bi se to postiglo u stečaju.⁴ Neki autori ukazuju da se prednosti pripajanja društava u poteškoćama ogledaju u lakšoj reorganizaciji i povećanju produktivnosti nego kada to društvo pokušava samo.⁵ Ujedno, pripajanje se čini jednostavnijim procesom nego postizanje kompromisa između interesa vjerovnika i dužnika.⁶ Naime, restrukturiranje je sustav mjera koje se trebaju provesti u okviru trgovačkog društva u financijskim poteškoćama.⁷ U gospodarski naprednijim državama, za razliku od Republike Hrvatske, ali i nekih drugih država u regiji, restrukturiranje se ne provodi samo kad društvo upadne u financijske poteškoće, već i radi boljeg i profitabilnijeg poslovanja.⁸

U hrvatskom pravnom sustavu uočava se da pitanja statusnih promjena, pa tako i pripajanja, nisu adekvatno riješena, a doktrinarno su slabo istražena. U domaćoj literaturi pronađen je jedan rad izravno usmjeren na konkretnu tematiku pripajanja društava u financijskim poteškoćama.⁹ Unatoč pokušajima modernizacije Stečajnog zakona, čini se kako još nije postignuto zadovoljavajuće rješenje, na što se često doktrinarno ukazuje, kao i na nezadovoljavajuće rezultate predstečajnih postupaka.¹⁰ Osim toga, postojeći regulatorni okvir ne umanjuje aktualnost pitanja zlorabe prava u predstečajnom postupku, što s obzirom na fleksibilnost u odabiru modela restrukturiranja i ulogu sudionika u predstečajnom postupku predstavlja opravdanu bojazan za ostvarenje cilja i svrhe tog postupka.¹¹ Osim toga, ni regulatorni okvir

---

³ Leshaw, *op. cit.* u bilj. 2, str. 2.

⁴ Leshaw, *op. cit.* u bilj. 2, str. 10.

⁵ Mansi, J., *Distress Assets Merger and Acquisitions and Insolvency and Bankruptcy code Nexus*, Ius corpus Journal, sv. 2, br. 2/2021., str. 4.

⁶ Leshaw, *op. cit.* u bilj. 2, str. 10.

⁷ Čolović, V., *Restrukturiranje dužnika*, Godišnjak fakulteta pravnih nauka, sv. 8, br. 8/2018., str. 5.

⁸ *Loc. cit.*

⁹ Budul, D., *Uz nacrt stečajnog zakona: treba li onemogućiti pripajanje trgovačkim društvima koji su na "pragu stečaja"*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 43, br. 3/2022. (u daljnjem tekstu: Bodul, *Uz nacrt stečajnog zakona: treba li onemogućiti pripajanje trgovačkim društvima koji su na "pragu stečaja"*)

¹⁰ Osvrte na stečajno zakonodavstvo i njegovu učinkovitost vidjeti u: Bodul, D., *Pluralitet ciljeva stečajnog postupka*, Zbornik radova pravnog fakulteta u Splitu, god. 54, 3/2007. (u daljnjem tekstu: Bodul, *Pluralitet ciljeva stečajnog postupka*); Garašić J., *Najznačajne novine Stečajnog zakona iz 2015. godine*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991.) sv. 38, br. 1/2017. (u daljnjem tekstu: Garašić, *Najznačajne novine Stečajnog zakona iz 2015. godine*); Garašić, J., *Stečajni plan nakon Izmjena i dopuna Stečajnog zakona 2012. godine*, U: *Djelotvorna pravna zaštita u pravičnom postupku, Izazovi pravosudnih transformacija na jugu Europe*, Zbornik radova u čast 70. rođendana prof. dr. sc. Mihajla Dike, Ur. Uzelac, Alan; Garašić, Jasnica i Maganić, Aleksandra, Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013. (u daljnjem tekstu: Garašić, J., *Stečajni plan nakon Izmjena i dopuna Stečajnog zakona 2012. godine*); Nižić-Peroš, J., *Posljedice primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi*, *Oeconomica Jadertina* sv. 10, br. 1/2020.; Sajter, D., *Procedura i praksa restrukturiranja u stečaju u Republici Hrvatskoj*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, sv. 47, br. 3/2010.; Živković Tomas, I.; Bodul, D.; Živković, S., *Novosti i problemi u provedbi stečajnog zakonodavstva u Republici Hrvatskoj*, *Ekonomski pregled*, sv. 64, br. 4/2014.

¹¹ Stečajni zakon, Narodne novine br. 71/15, 104/17, 36/22 (u daljnjem tekstu: NN) (u daljnjem tekstu: SZ).

s područja prava društava ne doprinosi rješenju uočenih prijepora. Cilj je ovog rada analizirati postojeći regulatorni okvir mjerodavan za postupak pripajanja dužnika u predstečajnom postupku iz kuta stečajnog prava i prava društava. U radu se naglasak stavlja na pripojeno društvo i njegove vjerovnike, dok se neće razmatrati pravni položaj članova društava koja sudjeluju u pripajanju, niti vjerovnika društva preuzimatelja. Nadalje, želi se ukazati na uočene prijepore koji mogu ugroziti pravnu sigurnost i ravnopravnost sudionika predstečajnog postupka pripajanjem društva dužnika. Pri tome je naglasak na provođenju pripajanja koje nije obuhvaćeno planom restrukturiranja odnosno predstečajnim sporazumom, dakle koje se provodi aktivnošću društva dužnika i društva preuzimatelja. U tom smislu prikazat će se pravne posljedice pripajanja u odnosu na tražbine vjerovnika i ispitat će se mehanizmi pravne zaštite vjerovnika, kao i uloga registarskog suda kada je riječ o upisu pripajanja u sudski registar. U skladu s provedenom analizom, pokušat će se ponuditi na daljnja razmatranja moguća rješenja *de lege ferenda*. Zaključuje se kako je proces pripajanja u predstečajnom postupku moguć model restrukturiranja dužnika, no traži detaljnije i transparentnije normativno rješenje s ciljem sprečavanja mogućih zlouporaba. U svakom slučaju, doprinos saniranju mogućih štetnih posljedica nedovoljno riješenog pitanja statusnih promjena dužnika u predstečajnom postupku trebala bi dati sudska praksa.

2. USTAVNOPRAVNI KONTEKST POSTUPKA PRIPAJANJA

U domaćoj su se pravnoj doktrini statusne promjene društava koja ispunjavaju uvjete za pokretanje (pred)stečajnog postupka razmatrala kroz ustavnopravni okvir, točnije kroz okvir ograničavanja poduzetničke i tržišne slobode kao temelja gospodarskog ustroja (čl. 49. st. 1. Ustava Republike Hrvatske).¹² Međutim, osim opstojnosti (pred)stečajnog dužnika i nastavka njegova poslovanja, potrebno je razmotriti i pravni položaj njegovih vjerovnika. U tom smislu, Ustav RH nije uspostavio temelje za različit tretman sudionika ovog procesa, nego, štoviše, država mora svim poduzetnicima osigurati jednak položaj na tržištu (čl. 49. st. 2. Ustava RH). U uvjetima u kojima se ne ističu uspjesi predstečajnih postupaka i u okolnostima u kojima se potencira problematika ne može se govoriti o beziznimno zajamčenom pravu na poduzetničke i tržišne slobode. Ni sudska praksa, s druge strane, nije ublažila potrebu za doktrinarnim razmatranjem zlouporaba u predstečajnom postupku. Naime, nije svaki dužnik u stanju provesti restrukturiranje kroz predstečajni postupak. Ujedno, ukazuje se na obilježje poštenog i financijski zdravog dužnika koji se javlja u pravnoj doktrini.¹³ U ovom trenutku, čini se

---

¹² Ustav Republike Hrvatske, NN br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

Bodul, *Uz nacrt stečajnog zakona: treba li onemogućiti pripajanje trgovačkim društvima koji su na "pragu stečaja"*, op. cit. u bilj. 9, str. 921-922.

¹³ Garašić, *Najznačajnije novine Stečajnog zakona iz 2015. godine*, op. cit. u bilj. 10, str. 132; Bodul, *Uz nacrt stečajnog zakona: treba li onemogućiti pripajanje trgovačkim društvima koji su na "pragu stečaja"*, op. cit. u bilj. 9, str. 925.

kako je postojeći regulatorni okvir (SZ) u odnosu na rješenja koja su dužniku na raspolaganju prilikom predlaganja plana restrukturiranja odabrao fleksibilan pristup. Kritika postojećeg rješenja usmjerena je na podnormiranost kada je riječ o statusnim promjenama u predstečajnom postupku. Modeli restrukturiranja nisu propisani kao *numerus clausus* odredbama SZ-a, stoga se dužniku ostavlja širok prostor u kojem može tražiti put svog oporavka uz sporednu ulogu vjerovnika. Stoga, iako ustavnopravni okvir postavlja temelje za slobodno provođenje statusnih promjena, što potvrđuje i regulativa iz Zakona o trgovačkim društvima, ipak se ukazuje praktična potreba za razmatranjem ograničenja provođenja pripajanja društva dužnika u predstečajnom postupku.¹⁴ Potreba se javlja s obzirom na ciljeve i svrhu predstečajnog postupka, zaštitu vjerovnika i sprečavanja zlouporaba. Stoga se skreće pozornost na razmatranje kriterija vrednovanja prema kojima će u ovoj fazi biti dopušteno provoditi pripajanje dužnika. U tom će se smislu uspostaviti ravnoteža u ravnopravnosti sudionika predstečajnog postupka, što se uklapa u opisani ustavnopravni kontekst problematike.

3. PRIPAJANJE U PREDSTEČAJNOM POSTUPKU – *DE LEGE LATA*

3.1. Mjerodavni pravni okvir stečajnog prava i prava društava

Predstečajni postupak jest postupak čiji je teleološki smisao uređivanje pravnog položaja dužnika i njegova odnosa prema vjerovnicima, sprečavanje nesposobnosti plaćanja i održavanje njegove djelatnosti (čl. 2. SZ-a). Predstečajni postupak provodi se iz razloga restrukturiranja dužnika i povoljnijih uvjeta namirenja vjerovnika.¹⁵ Radi se o financijskom restrukturiranju dužnika koje se bazira na reguliranju odnosa između trgovačkog subjekta financijskim poteškoćama i njegovih vjerovnika.¹⁶ Predstečajni postupak može se otvoriti ako sud utvrdi postojanje prijeteće nesposobnosti za plaćanje (čl. 4. SZ-a). Prijeteća nesposobnost za plaćanje postoji ako dužnik neće biti sposoban ispuniti svoje postojeće obveze po dospijeću (čl. 4. SZ-a). Analizom zakonodavnog okvira mjerodavnog SZ-a uočava se kako se ovaj postupak pokreće primarno inicijativom dužnika koji je ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka te je ujedno ovlašten podnijeti plan restrukturiranja (čl. 25. SZ-a). Vjerovnici nemaju ovlaštenje predložiti plan restrukturiranja. Vjerovnici u suštini jedino svojim glasačkim pravom, uz pravozaštitne mehanizme upitne učinkovitosti, mogu utjecati na predstečajni postupak.¹⁷ Predstečajni postupak

---

¹⁴ Zakon o trgovačkim društvima, NN br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23 (u daljnjem tekstu: ZTD).

¹⁵ Giunio, M., *Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba*, u: Zbornik susreta pravnik/Hrvatski savez udruuga pravnik u gospodarstvu. Ur. Barbić, Jakša, Opatija 2013., str. 172.

¹⁶ Bodul, *Pluralitet ciljeva stečajnog postupka*, op. cit. u bilj. 10, str. 594; Čolović, op. cit. u bilj. 7, str. 7.

¹⁷ Vidjeti Maganić, Aleksandra, „Pravna sredstva protiv predstečajne nagodbe“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 65, br. 3-4 (2015.).

usmjeren je na potvrdu predstečajnog sporazuma, pa nakon što vjerovnici prihvate plan restrukturiranja i dužnik da svoj pristanak na njega, sud će rješenjem utvrditi prihvaćanje plana restrukturiranja i potvrditi predstečajni sporazum ako nema drugih zakonom propisanih smetnji (čl. 61. st. 1. i 3. SZ-a). Odredbama čl. 59, 59.a i 61. SZ-a pokušava se osigurati zaštita vjerovničkih prava kroz glasačke skupine i ulogu suda kod uskrate potvrde plana restrukturiranja. Pravna je situacija takva da je nakon otvaranja predstečajnog postupka opravdano za očekivati kako će dužnik svoje poslovanje usmjeriti na realizaciju predstečajnog sporazuma. U tom smislu, opravdano se nameće pitanje pravne osnovanosti pripajanja (ili drugih statusnih promjena) koje se u ovoj fazi provodi jednostranim radnjama dužnika koje nisu predviđene stečajnim sporazumom i na koje radnje vjerovnici suštinski nemaju utjecaja, a od važnosti su za realizaciju tog sporazuma.

Kada je riječ o mjerodavnoj regulativi ZTD-a, kreće se od određenja pojma pripajanja. Jedno ili više društava s ograničenom odgovornošću mogu se pripojiti drugome društvu s ograničenom odgovornošću a da se ne provede postupak likvidacije prijenosom cijele imovine jednoga ili više društava (pripojenih društava) drugome društvu (društvu preuzimatelju) u zamjenu za udjele u tome društvu (čl. 535. ZTD-a).¹⁸ Pripajanjem *ex lege* društvo preuzimatelj postaje pravni sljednik pripojenog društva i ne traži se poseban pravni posao prijenosa prava i obveza.¹⁹ U procesu pripajanja značajnu ulogu imaju članovi društava koja sudjeluju u pripajanju jer se za valjanost ugovora o pripajanju traži suglasnost njihovih članova odlukom donesenom tročtvrtinskom većinom danih glasova na skupštini. Odluka o pripajanju donosi se u obliku javnobilježničke isprave uz priloženi ugovor o pripajanju društva. Ugovor o pripajanju sklapaju uprave društava koja sudjeluju u pripajanju, a mora se sklopiti u obliku javnobilježničke isprave. Glavni elemenat tog ugovora jest određenje nominalnog iznosa svakoga udjela koji se članu pripojenoga društva mora dati u društvu preuzimatelju (čl. 537. ZTD-a). Svako društvo mora registarskome sudu podnijeti prijavu za upis pripajanja društva u sudski registar u kojemu je ono upisano. Upis u sudski registar konstitutivne je pravne naravi.²⁰ Pri podnošenju prijave članovi uprave moraju izjaviti da odluke o pripajanju nisu pobijane u za to propisanome roku ili da je pobijanje pravomoćno odbijeno. Pravne su posljedice pripajanja da pripojeno društvo prestaje s danom upisa pripajanja u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj (nije potrebno da se ono posebno briše iz sudskog registra) i da upisom pripajanja članovi pripojenog društva postaju članovima društva preuzimatelja (čl. 541. ZTD-a). U kontekstu ovog rada, relevantnim se smatra rješenje ZTD-a prema kojem se vjerovnicima društava koja sudjeluju u pripajanju mora dati osiguranje, ako se u tu svrhu jave u roku od šest mjeseci od objavljivanja upisa pripajanja u sudski registar u koji je upisano ono

---

¹⁸ Barbić, J.: *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija*, Organizator, Zagreb 2010., str. 540-554 (u daljnjem tekstu: Barbić, *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću*).

¹⁹ Barbić, J.: *Pravo društava, Društva kapitala*, Organizator, Zagreb 2007., str. 921 (u daljnjem tekstu: Barbić, *Pravo društava, Društva kapitala*).

²⁰ *Loc. cit.*

društvo čiji su vjerovnici, a ne mogu tražiti da im se podmire tražbine. Dakle, za vjerovnike pripojenog društva to se pravo omogućava samo ako ne mogu tražiti da im se podmire tražbine (npr. jer tražbine nisu dospjele).²¹ To je pravo, s druge strane, ograničeno za vjerovnike društva preuzimatelja u smislu da se vjerovnici njime mogu koristiti samo ako mogu dokazati da je pripajanjem društava ugroženo ispunjenje njihovih tražbina (npr. ako je pripojeno društvo imalo veći broj znatnih tražbina, tražbina koje su dospjele prije tražbina vjerovnika društva preuzimatelja i sl.) i na to pravo ih se mora upozoriti u objavi upisa pripajanja (čl. 523. ZTD-a).²² Pravo zahtijevati davanje osiguranja nemaju vjerovnici koji u slučaju stečaja imaju prvenstveno pravo namirenja iz stečajne mase (čl. 523. st. 2. ZTD-a), što se smatra logičnim rješenjem. Kada je riječ o modelu davanja osiguranja najčešće su mjerodavne odredbe o založnom pravu (Zakon o obveznim odnosima i Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima).²³ Uz to, relevantnim se smatra i okvir u kojem ZTD predviđa zaštitu vjerovnika (čl. 538.a, 541. st. 2., 544., 545. i 547. ZTD-a) o čemu će biti riječi u posebnom poglavlju.²⁴

3.2. Neke regulatorne dvojbe

Pojam pravne praznine u kontekstu ovog rada odredit će se kao slučajevi koji se ne mogu podvesti pod „svoju“ normu, jer je zakonodavac takav slučaj previdio (nije previdio da će se pojaviti) ili ga je propustio (zaboravio) riješiti.²⁵ Popunjavanje pravnih praznina moguće je zakonodavnom intervencijom te sudskom praksom, pri čemu se koriste sredstva kao što su analogija, tumačenje izuzetaka, razlog suprotnosti i korištenje općih načela.²⁶ Dužnik, osim dominantne uloge u pokretanju samog postupka i predlaganju modela restrukturiranja, ostaje u pravnom položaju u kojem se vođenje poslovanja i upravljanje društvom povjerava osobama koje su do ispunjenja uvjeta za otvaranja predstečajnog postupka vodile društvo dužnika. SZ doduše predviđa određena ograničenja njihovih ovlaštenja, no ako se sagleda cjelovita odredba čl. 67. SZ-a ostavljeno je dovoljno prostora za zlouporabe. Odredbe

---

²¹ *Ibidem*, str. 925.

²² *Loc. cit.*

²³ Gorenc, Vilim; Slakoper, Zvonimir; Filipović, Vladimir i Brkanić, Vlado: *Komentar Zakona o trgovačkim društvima*, RRIF, Zagreb 2004., str. 850.

Zakon o obveznim odnosima, NN br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22 (u daljnjem tekstu: ZOO).

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, NN br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17 (u daljnjem tekstu: ZV).

²⁴ Vidjeti *infra* 4.3.

²⁵ Problemi zakonodavnih propusta u ustavnosudskoj praksi, Odgovori Ustavnog suda Republike Hrvatske na Upitnik za XIV. kongres Konferencije europskih ustavnih sudova, Ustavni sud Republike Hrvatske, broj: SuP-MS-2/2008, str. 1-3, https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/Upitnik_i_tema_XIV_kongresa_Konferencije_europskih_ustavnih_sudova_održanog_u_Vilniusu_-_Republika_Litva_-_od_3_do_6_lipnja_2008_0.pdf, 20. 3. 2023.

Tomić, I., *Tumačenje, pravne praznine i načelo zakonitosti*, Zbornik radova Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, br. XXVIII/2020., str. 116-119.

²⁶ Tomić, *op. cit.* u bilj. 22, str. 118.

čl. 29. i 67. st. 1. SZ-a uređuju poslovanje dužnika od podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnog postupka i od otvaranja predstečajnog postupka. U suštini riječ je o radnjama (plaćanjima) koje su nužne za redovito poslovanje odnosno za ispunjenje obveza iz novih zaduženja.²⁷ S druge strane, važno je ukazati na odredbu čl. 67. st. 3. SZ-a u vezi s odredbom čl. 29. st. 3. SZ-a, prema kojoj dužnik nema ovlaštenje otuđiti ili opteretiti svoju imovinu. Pravni poslovi otuđenja ili opterećenja mogu se u konkretnom slučaju provesti samo uz odobrenje suda (čl. 67. st. 4. ZTD-a). U tom smislu, navedena je norma jedino sredstvo koje dovodi u pitanje osnovanost statusne promjene pripajanja dužnika u predstečajnom postupku učinjene izvan plana restrukturiranja odnosno predstečajnog sporazuma. No, u tom kontekstu nerazumljiva je odredba čl. 67. st. 4. SZ-a. Naime, prema navedenoj odredbi, u slučaju da dođe do otuđenja ili opterećenja imovine dužnika, pravni poslovi kojima je ta radnja učinjena nemaju pravni učinak prema vjerovnicima ako je treća osoba znala ili morala znati da poduzeti pravni poslovi prelaze okvire redovitog poslovanja i da nema odobrenja povjerenika ili suda. Naime, čini se kako poštenje trećih osoba anulira eventualne radnje uprave dužnika učinjene protivno ograničenju, što ugrožava pravnu sigurnost. Treba razlučiti pitanje povjerenja od zle namjere preuzimatelja. Prvo se odnosi na slučaj da društvo preuzimatelj uopće nije vršilo provjere sukladno načelu savjesnosti i poštenja kod stupanja u proces pripajanja, a drugo da je unatoč tome realiziralo pravni posao za koji je znalo da postoje sporne okolnosti njegove realizacije. U kontekstu okolnosti da je otvoren predstečajni postupak, upitna je mogućnost neznanja o tome da bi neka radnja bila poduzeta izvan okvira redovitog poslovanja i da nema suglasnosti povjerenika ili suda. U tom smislu teško je braniti se poštenjem društva preuzimatelja. Objektivno se postavlja pitanje kako poštenom i savjesnom sudioniku pravnih poslova može ostati nepoznato da je nad društvom pokrenut predstečajni postupak. Naime, odredbom čl. 24. Zakona o sudskom registru propisano je kako se u sudski registar upisuje status predstečaja i sl.²⁸ U odnosu na društvo preuzimatelja, ne bi mu smjele promaknuti očite okolnosti bitne za realizaciju pripajanja, budući da će se one reflektirati na pravni položaj društva preuzimatelja u budućnosti.

---

²⁷ Kad je riječ o određenju poslova redovite i izvanredne uprave, rješenje se nalazi u odredbama ZV-a. Tako su poslovi redovite uprave u suštini oni koji nisu određeni kao poslovi izvanredne uprave (čl. 40. ZV-a). Tumačenje Ministarstva financija – Porezne uprave kada je bila riječ o ranijoj regulativi Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi iz čl. 69. okvirno se može izvesti zaključak o redovitim poslovima (plaćanjima). Tako je navedeno da se radi o prioritetnim tražbinama, plaćama radnika od otvaranja predstečajnog postupka, o operativnim troškovima poslovanja (struja, voda i sl.), nabavi robe potrebne za redovito poslovanje, o poreznim davanjima i sl.. S druge strane, poslovi izvanredne uprave obuhvaćaju otuđenje stvari (čl. 41. ZV-a). Prema aktualnom SZ 2015. za redovito su poslovanje nužna plaćanja iz radnog odnosa u bruto iznosu za radnike i prijašnje radnike dužnika dospjele do dana otvaranja predstečajnog postupka, otpremnine, tražbine po osnovi naknade štete zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti itd. Vidjeti Treščec, V.; Vrljić, D., *Novi Stečajni zakon*, Vizura, 2015., str. 745.

Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, NN br. 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 71/15, 78/15, 114/22 (u daljnjem tekstu: ZFP).

²⁸ Zakon o sudskom registru, NN br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19, 34/22 (u daljnjem tekstu: ZSR).

Dakle, dužniku ne bi smjelo biti omogućeno da, primjerice, nakon usvojenog plana restrukturiranja ili usvajanja predstečajnog sporazuma, odluči samoinicijativno pokrenuti postupak prestanka društva i potencijalnog stvaranja novog (pred) stečajnog dužnika, svog pravnog sljednika bez ikakva polaganja računa ostalim sudionicima predstečajnog postupka koji je u tijeku. U slučaju da se takvoj pravnoj situaciji doda ograničena ovlast registarskog suda u upisu pripajanja, prostor za zlouporabe se širi. Osim toga, dvojbe otvara i odredba čl. 523. st. 1. ZTD-a u pitanju učinkovitosti zaštite vjerovnika društava koja sudjeluju u pripajanju.²⁹ Nejasnim se ostavlja i pitanje pravnih posljedica nedavanja osiguranja u odnosu na valjanost pripajanja. U literaturi se nailazi na stajalište da u slučaju da društvo preuzimatelj ne da osiguranje, vjerovnici bi imali pravo podnijeti tužbu radi realizacije svog prava.³⁰ Dakle, odredba čl. 523. st. 1. ZTD-a nejasna je, upitne praktične, ali i teleološke svrhe. Uočava se konačno pravna praznina na relaciji odredbe čl. 29. st. 3. i čl. 67. st. 3. SZ-a te čl. 540. ZTD-a u odnosu na priloge prijavi za upis pripajanja u sudski registar.

4. NEKE DVOJBE U PROCESU PRIPAJANJA DUŽNIKA U PREDSTEČAJNOM POSTUPKU

4.1. Zabrana zlouporabe prava

Kada je riječ o zabrani zlouporabe prava, riječ je o normi apstraktnog sadržaja.³¹ Domaća pravna doktrina ukazuje na zahtjev za aktivno lojalno ponašanje stranaka i drugih sudionika u parničnom postupku, kao i na zabranu opstruktivnog ponašanja usmjerenog na ostvarivanje nedopuštenih ciljeva.³² Ukazuje se i na nedopuštenost svjesnog i namjernog korištenja postupovnog prava protivnog njegovoj svrsi.³³ Odredbom čl. 9. Zakona o parničnom postupku propisano je da su stranke i umješaći dužni savjesno se koristiti pravima koja su im priznata zakonom.³⁴ Odredbom čl. 10. ZPP-a propisano je, između ostaloga, kako je sud dužan onemogućiti svaku zlouporabu prava. Što se točno smatra savjesnim postupanjem ili što se podrazumijeva

---

²⁹ Poretti, P., *Sudska zaštita prava potrošača – (naj)bolji put?*, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 39, br. 1/2018, str. 539. Stvarna postupovna efikasnost u pružanju djelotvorne pravne zaštite pretpostavlja uspostavu uravnoteženih i koherentnih postupovnih mehanizama usmjerenih na ostvarenje (provedbu) prava, koji su lišeni svake kompleksnosti i nepotrebnoga troška, pouzdani su i omogućavaju pravično rješenje spora u kratkome roku.

³⁰ Gorenc V. et al., *op. cit.* u bilj. 21., str. 850.

³¹ Rakočević, M., *Bona fides u parničnom postupku*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 55, br. 4/2018., str. 771 i 773; Stokić, M., *Onemogućavanja zlouporaba procesnih prava – budući normativni razvoj*, Informator, 6645/2020., 2-4; Triva, S.; Dika, M., *Građansko parnično procesno pravo*, 7. izdanje, Narodne novine, Zagreb 2004., str. 201.

³² Dika, Mihajlo, *Građansko procesno pravo – Parnične radnje*, Narodne novine, Zagreb 2008., str. 346.

³³ *Ibidem*, str. 342-344.

³⁴ Zakon o parničnom postupku, NN br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22 (u daljnjem tekstu: ZPP).

pod zlouporabom prava, nije specificirano i za njihovo konkretiziranje nema točne formule, pa će se cijeliti *in concreto* od slučaja do slučaja.³⁵ No, unatoč tome, to se načelo postavilo na razinu osnovnog procesnog postulata i postalo korektivni instrument s etičkim sadržajem u cilju pravilnog i zakonitog ostvarenja subjektivnih prava.³⁶ Treba, nadalje, razlikovati nesavjesno ponašanje od zlouporabe prava. Nesavjesno korištenje procesnih ovlaštenja može biti rezultat namjere ili nepažnje, zlouporaba procesnih ovlaštenja pretpostavlja korištenje procesnih mehanizama uz svjesnost o protupravnosti svojih postupaka.³⁷ Ipak, neke je primjere zlouporabe prava, pravna doktrina ipak ujednačeno detektirala.³⁸ Primjeri su takvih zlouporaba poduzimanje radnje s nedopuštenim ciljem (npr. šikanozno postupanje stranaka, namjerno propuštanje dužne pažnje), poduzimanje zabranjenih radnji i radnji nedopuštenog sadržaja, radnje protivne objektivnom cilju parnice, radnje protivne ostvarenju opravdanih interesa i sl.³⁹ Opisana nedopuštena ponašanja mogu se ogledati i u zloj namjeri, željom za osvetom, financijskim iscrpljivanjem protivne strane, oštećenjem vjerovnika, lukavstvom koje regulatorni okvir ne bi smio tolerirati.⁴⁰ Pravna posljedica zlouporabe procesnih ovlaštenja ovisi o tome zlorabe li stranke svoja prava u postupku ili jesu li poduzete radnje nepodobne da bi se po njima moglo postupiti.⁴¹ U prvom slučaju poduzete radnje trebalo bi odbaciti zbog pomanjkanja pravnog interesa, dok bi se druge radnje mogle sankcionirati ovlaštenjem suda da upravlja postupkom (odbijanjem odgode ročišta, odgodom ročišta uz naknadu parničnog troška te radnje i sl.) dok u konačnosti treba imati u vidu mogućnost odgovornosti nesavjesne strane za štetu koju je protivnoj strani prouzročila zlouporabom procesnih ovlaštenja.⁴² Primjerice ZPP omogućava i novčano kažnjavanje sudionika parničnog postupka (stranke i umješake, ali i punomoćnike stranaka) koji teže zlopotrebljava postupovna prava (čl. 10. ZPP-a). Uslijed neprepoznavanja nedopuštenog postupanja stranaka od strane suda mehanizmi pravne zaštite postaju nepravedni, neučinkoviti i skupi.⁴³ Dakle, iako se od sudionika predstečajnog postupka također očekuje pošteno i savjesno postupanje, treba imati na umu kako se u konkretnom slučaju ne isprepliću interesi dužnika i vjerovnika, već i pojedinačni interesi članova društva dužnika. Ono što se može postaviti kao polazišna točka za razmatranje konkretne problematike pripajanja u predstečajnom postupku izvan plana restrukturiranja ili predstečajnog sporazuma jest motivacija dužnika da takvu radnju poduzme bez ovlaštenja suda iz čl. 29. i 67. SZ-a.

---

³⁵ Rakočević, *op. cit.* u bilj. 29, str. 781.

³⁶ Rakočević, *op. cit.* u bilj. 29, str. 771. i 773; Triva; Dika, *op. cit.* u bilj. 29, str. 201.

³⁷ Triva; Dika, *op. cit.* u bilj. 29, str. 202.

³⁸ Dika, *op. cit.* u bilj. 30, str. 346; Rakočević, *op. cit.* u bilj. 29, str. 781 i 788; Triva; Dika, *op. cit.* u bilj. 29, str. 201.

³⁹ Dika, *op. cit.* u bilj. 30, str. 346-348; Rakočević, *op. cit.* u bilj. 29, str. 771 i 773.

⁴⁰ Dika, *op. cit.* u bilj. 30, str. 352; Rakočević, *op. cit.* u bilj. 29, str. 779 i 782.

⁴¹ Dika, *op. cit.* u bilj. 30, str. 348-349

⁴² *Ibidem*, str. 349-350

⁴³ Rakočević, *op. cit.* u bilj. 29, str. 774.

Kako bi se približila problematika i opseg mogućih zlouporaba prava koje se javljaju u predstečajnim postupcima, prikazat će se jedan primjer koji bi se mogao ocijeniti kao primjer zlouporabe prava provođenjem procesa pripajanja u predstečajnom postupku.⁴⁴ Naime, nad trgovačkim društvom dužnika otvoren je predstečajni postupak u 2019. g. Za vrijeme tog postupka, u siječnju 2021. osnovano je novo trgovačko društvo s temeljnim kapitalom od 20.000,00 kn. Novoosnovano trgovačko društvo pripojilo je dužnika, društvo dužnik prestalo je postojati i nedugo zatim otvoren je predstečajni postupak nad društvom preuzimateljem. Naime, društvo preuzimatelj izvršilo je pripajanje dužnika čiji su se dugovi izražavali u milijunima (tada kuna), iako je osnovano s minimalnim temeljnim kapitalom.⁴⁵ Glavna je pravna posljedica takve radnje dužnika i preuzimatelja stvaranje novog dužnika, dakle evidentno prezaduženog društva, nesposobnog za plaćanja, a još manje za učinkovitu realizaciju tražbina vjerovnika (dominantno onih pripojenog društva). Osim toga, koncept temeljnog kapitala ovdje nije poslužio kao alarm za moguće zlouporabe.⁴⁶ Posebno je sporno što se društvu preuzimatelju omogućilo restrukturiranje u predstečajnom postupku, iako *modus operandi* društva preuzimatelja takav proces ne opravdava. Štoviše, tijekom tog predstečajnog postupka, direktor dužnika postao je direktorom društva preuzimatelja, pa je potpuno nejasno kako je „plan oporavka“ društva koje se svjesno našlo u „financijskim poteškoćama“ od strane suda uvažen.

---

⁴⁴ Postupci vođeni kod Trgovačkog suda u Osijeku pod brojevima St-1703/2017 i St-461/2019 (u daljnjem tekstu: TS Osijek).

⁴⁵ Stečajni zakon iz 2015. g. NN br. 71/2015, već je predvidio u odredbama čl. 29. i 67. st. 3. zabranu otuđenja i opterećenja imovine dužnika bez odobrenja povjerenika ili suda.

⁴⁶ U novijim doktrinarnim analizama, ali i u regulatornim preporukama doktrinarnim stajalištima uočavaju se razmatranja po pitanju zaokreta u smjeru napuštanja koncepta temeljnog kapitala. Rješenja se traže upravo u preuzimanju anglosaksonskog solventno orijentiranog koncepta po kojem se pravo društava jasno odvaja od prava vjerovnika i ne poznaje koncept temeljnog kapitala. Vidjeti: Jakšić, T.; Petrović, S., *Mogući pravci izmjena i dopuna hrvatskoga prava društava*, Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci (1991.), sv. 37, br. 3/2016., str. 1114-1116; United Nations Commission on International Trade Law, UNICITRAL Legislative guide on Limited Liability Enterprises, United nations, Vienna 2021., str. 12-13. Preporuka broj 5 navodi kako se preporučuje da zakon ne traži minimalni osnivački kapital, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/2201230_ebook_english.pdf, 20. 3. 2023.

Međutim, ne radi se o izoliranom pokušaju zlouporabe. Ono što se sporno, jest različit pristup sudova.⁴⁷

⁴⁷ “Predlagatelj nastavno navodi kako je dana 31. srpnja 2017. AGENCIJA podnijela prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom R. P.P. d.o.o., budući da to društvo na dan 26. srpnja 2017. u Očevidniku ima neizvršenih osnova za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana u ukupnom iznosu od 5.558.255,36 kn, dakle prije odluke suda o pripajanju. Predlagatelj navodi i da je temeljeni kapital društva R. P.P. d.o.o., koje se pripaja 3.320.000,00 kn dok je temeljni i kapital društva T. o. d.o.o., 20.000,00 kn koje društvo koje je osnovano 26. kolovoza 2017. još i nije počelo poslovati i da je očigledno samo formalni preuzimatelj prava i obaveza pripojenog društva, te predlagatelj smatra da iz svega navedenog proizlazi da bi pripajanjem dužnika R.P.P. d.o.o., društvu T. o.d.o.o., vjerovnicima predstečajne nagodbe bila onemogućena naplata potraživanja. Zaštita vjerovnika kod pripajanja i spajanja društava kapitala propisana je odredbama članaka 542. i 523. ZTD-a. Odredbom članka 523. ZTD-a propisana je zaštita vjerovnika kod pripajanja društava. Tako se vjerovnicima društava koja sudjeluju u pripajanju mora dati osiguranje, ako se u tu svrhu jave u roku od šest mjeseci od objavljivanja upisa pripajanja u sudski registar u koji je upisano ono društvo čiji su vjerovnici, a ne mogu tražiti da im se podmiere tražbine. To pravo imaju vjerovnici društva preuzimatelja samo onda ako mogu dokazati da je pripajanjem društava ugroženo ispunjenje njihovih tražbina. Vjerovnike se mora u objavi o upisu upozoriti na to njihovo pravo (stavak 1.). Pravo da zahtijevaju davanje osiguranja nemaju vjerovnici koji u slučaju stečaja imaju prvenstveno pravo namirenja iz stečajne mase (stavak 2.). O zahtjevu vjerovnika kojem društvo preuzimatelj nije dalo odgovarajuće osiguranje u izvanparničnom postupku odlučuje sud iz članka 40. ovoga Zakona, nadležan prema sjedištu društva preuzimatelja.“ Odluka Trgovačkog suda u Zagrebu broj, R1-115/2018. od 10. 4. 2018. (u daljnjem tekstu: TS Zagreb).

„Nije sporna niti činjenica da je prijedlog za otvaranje predstečajnoga postupka nad dužnikom podnesen 26. veljače 2021., dakle, samo oko dva (2) i pol mjeseca nakon upisa osnivanja dužnika i nešto više od tri tjedna nakon što je u sudskom registru dužnika kao društva preuzimatelja upisano pripajanje društva L. d.o.o. Konačno, nije sporna niti činjenica da je dužnik univerzalni pravni sljednik pripojenog društva L. d.o.o. jer su upisom pripajanja u sudski registar suda sjedišta dužnika kao društva preuzimatelja, imovina navedenog pripojenog društva i njegove obveze prešle na dužnika kao društvo preuzimatelja (članak 541. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 111/12, 68/13, 110/15 i 40/19; dalje: ZTD). Upisom pripajanja u sudski registar ukokjemu je upisan dužnik kao društvo preuzimatelj, dakle, 3. veljače 2021., pripojeno društvo L. d.o.o. je prestalo postojati kao pravna osoba (članak 541. stavak 3. ZTD-a), dok je dužnik kao univerzalni pravni sljednik toga društva preuzeo i sve njegove obveze. U svakom slučaju, sud je dužan spriječiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala, odnosno ne uvažiti takva raspolaganja (članak 3. stavak 3. ZPP-a u vezi s člankom 10. SZ-a. U konkretnom slučaju kada dužnik koristi zakonom predviđen institut osnivanja novog društva i institut pripajanja kako bi otklonio postojanje stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje i stekao uvjete za pokretanje (novog) predstečajnoga postupka (jer kod društva preuzimatelja još nije ostvaren stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje ako se uzmu u obzir samo dani neprekinute blokade nakon pripajanja, iako odmah nakon upisa pripajanja društvo preuzimatelj ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju pripojenog društva), sve u svrhu onemogućavanja vođenja stečajnog postupka (time i onemogućavanja vjerovnika u ostvarivanju njihovih tražbina), što svakako nije cilj predstečajnoga postupka, prvostupanjski sud je pravilno cijenio dužnikovu radnju podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka i kroz odredbu članka 3. stavka 3. ZPP-a u vezi s odredbom članka 10. SZ-a. Slijedom navedenog, prvostupanjski sud je, suprotno žalbenim navodima, pravilno utvrdio kako se učinci pripajanja društva L. d.o.o. dužniku upisani u sudskom registru reflektiraju i na ovaj predstečajni postupak zbog čega je pravilnom primjenom materijalnog prava donio pobijano rješenje (tako i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, poslovni broj Pž-4580/2020-2 od 9. studenoga 2020.).“ Odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VTS) broj: Pž-1632/2021 od 31. 3. 2021.

4.2. Pravne posljedice pripajanja u odnosu na vjerovnike pripojenog društva

Glavna pravna posljedica pripajanja jest *ex lege* prijenos prava i obveza na društvo preuzimatelja kroz pravno sljedništvo. Vjerovnici bi u tom slučaju mogli biti oštećeni utoliko što društvo preuzimatelj odgovara i za svoje izvorne obveze i za obveze pripojenog društva.⁴⁸ U suštini, ovisno o imovini preuzimatelja i njegovim izvornim obvezama, može se razmatrati položaj vjerovnika pripojenog društva odnosno nalazi li se pripajanjem u lošijem položaju od ranijeg.⁴⁹ Dakle, čini se kako se polazi od toga da pripajanje ne bi trebao biti štetno za vjerovnike. Međutim, ono na što se želi ukazati jest pravna situacija u kojoj je preuzimatelj društvo kod kojeg već postoji (pred)stečajni razlog ili koje je osnovano upravo radi realizacije pripajanja dužnika.⁵⁰ U kontekstu pravnog sljedništva pravno stanje u kojem se nalazio dužnik reflektirat će se na društvo preuzimatelja pogotovo ako su tražbine velike. U tom smislu ukazuje se na rješenje ZTD-a prema kojemu, ako je u trenutku upisa pripajanja u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj nad pripojenim društvom pokrenut prethodni postupak ili drugi odgovarajući postupak, taj će se postupak nastaviti nad društvom preuzimateljem (čl. 352. st. 2. ZTD-a). U tom se smislu bitnim smatra financijsko stanje preuzimatelja i treba razmotriti radi li se o zlouporabi prava realizacijom procesa pripajanja koja se u kontekstu društava preuzimatelja trebaju konačno sankcionirati stečajem (čl. 64. st. 2. SZ-a). Naime, u slučaju da je ispunio koji od razloga predviđenih za obustavu predstečajnog postupka (npr. 64. st. 1. t. 2. SZ-a) sud će po službenoj dužnosti nastaviti postupak kao da je podnesen prijedlog za otvaranje stečaja, osim ako je dužnik sposoban za plaćanja ili je ispunio obveze prema vjerovnicima.

Još jedna od štetnih pravnih posljedica pripajanja za vjerovnika javlja se u slučaju da je predstečajnim postupkom predviđeno namirenje vjerovnika kroz pretvaranje tražbine u poslovni udjel (što u praksi nije rijetka pojava). U tom smislu, pripajanjem dužnika društvu preuzimatelju gubi se opcija pretvaranja tražbine u poslovni udjel budući da je društvo dužnik prestalo postojati. Ukazuje se i na izglednu povredu prava tražbina radnika. Naime, nije sporno kako preuzimatelj procesom pripajanja preuzima i sve ugovore o radu, pa time odgovara za daljnju realizaciju obveza iz radnog odnosa (čl. 137. Zakona o radu).⁵¹ Dakle, radnici svoje tražbine mogu potraživati od novog poslodavca, međutim s obzirom na ranije navedene opcije zlouporaba i stečaj kao mogući ishod, njihova pravna i socijalna pozicija izravno je ugrožena. U slučaju ispunjenja uvjeta za otvaranje stečaja, nastupaju opravdani razlozi za otkaz ugovora o radu (čl. 191. st. 2. SZ-a). S time u vezi treba imati na umu i ovu socijalnu komponentu.

---

⁴⁸ Barbić, *op. cit.* u bilj. 19, str. 921.

⁴⁹ *Loc. cit.*

⁵⁰ Primjer vidjeti *supra* 4.1.

⁵¹ Zakon o radu, Narodne novine br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 (u daljnjem tekstu: ZR).

4.3. Pravna zaštita vjerovnika pripojenog društva

U pravnoj se doktrini nailazi na podjelu zaštite interesa vjerovnika kroz okvir institucionalne i individualne zaštite.⁵² Institucionalni okvir zaštite vjerovnika temelji se na objektivnom pravu, ne stvara izravnu mogućnost zaštite subjektivnih prava parničnih stranaka i pripada vjerovnicima *ex lege* stvaranje uvjeta za traženje prava vjerovnika (npr. sudsko ispitivanje omjera udjela, nastavak odgovarajućeg postupka nad društvom preuzimateljem).⁵³ S druge strane, individualni okvir zaštite interesa vjerovnika izravno proizlazi iz subjektivnih prava koje vjerovnik ima i služe osiguranju ili namirenju tražbina vjerovnika i stoga traži aktivno sudjelovanje vjerovnika (osiguranje tražbine, naknada štete i dr.).⁵⁴ ZTD i SZ postavljaju, dakle, okvir u kojem se treba ostvariti zaštita vjerovnika u slučaju pripajanja. U konkretnom slučaju fokus se stavlja na vjerovnike pripojenog društva.

Pravno sljedništvo na relaciji pripojeno društvo – društvo preuzimatelj može se smatrati mjerom zaštite vjerovnika, no primarno u poslovnim uvjetima u kojima se pripajanje provodi radi razvoja poslovanja opisanog u uvodnom dijelu rada. Zaštitni okvir prava vjerovnika ogleda se u i odredbi ZTD-a prema kojoj, ako se društvo preuzimatelj nalazi u statusu nastavljanja osnivanja, odnosno ako nisu protekle dvije godine od njegova upisa u sudski registar, za sklapanje ugovora kojima društvo treba trajno steći stvari ili prava za neki svoj pogon za koje se plaća protuvrijednost koja je viša od vrijednosti petine temeljnog kapitala društva, kao i za izmjenu takvih ugovora na teret društva – traži se odluka skupštine donesena tročetvrtinskom većinom danih glasova (čl. 538.a u vezi s čl. 441. st. 1. t. 10. ZTD-a).

Kao daljnje sredstvo zaštite vjerovnika ocjenjuje se ranije spomenuto rješenje prema kojemu se vjerovnicima društava koja sudjeluju u pripajanju mora dati osiguranje, ako se u tu svrhu jave u roku od šest mjeseci od objavljivanja upisa pripajanja u sudski registar u koji je upisano ono društvo čiji su vjerovnici, a ne mogu tražiti da im se podmire tražbine (čl. 532. ZTD-a). Zakonodavac je u konkretnom slučaju propustio odrediti formu podnošenja takvog zahtjeva prema društvu preuzimatelju, pa bi vrijedilo pravilo dokaznog oblika (*ad probationem*).⁵⁵ Međutim, mogu li se tražbine obuhvaćene planom restrukturiranja odnosno predstečajnim sporazumom podvesti pod tražbine za koje se ne može tražiti da se podmire? S obzirom na predstečajni sporazum, to ne bi bio slučaj. Dakle, u fazi predstečajnog postupka vjerovnici nisu u poziciji tražiti ispunjenje svoje tražbine zbog uvjeta iz samog predstečajnog sporazuma. Međutim, prestankom dužnika ispunjeni su uvjeti za obustavu predstečajnog postupka (čl. 367. ZTD-a). U tom bi smislu mogli razmotriti podnošenje zahtjeva za davanje osiguranja u roku od šest mjeseci od upisa društva u sudski registar. Ono što je sporno jesu pravne posljedice

---

⁵² Zaba, M., *Instrumenti zaštite vjerovnika društava kapitala koja sudjeluju u prekograničnim pripajanjima i spajanjima u poljskom te slovačkom pravu*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 42., br. 1/2021., str. 189.

⁵³ Zaba, *op. cit.* u bilj. 52, str. 190.

⁵⁴ *Loc. cit.*

⁵⁵ Zaba, *op. cit.* u bilj. 52, str. 190.

nedavanja osiguranja od strane društva preuzimatelja koje se izvjesno upućuju na sudski spor i odštetne zahtjeve upitne stvarne mogućnosti zaštite povrijeđenih prava. Pri tome se pravna valjanost samog procesa pripajanja (u kojemu nisu predviđena sredstva osiguranja) normativno ne razmatra. U tom smislu nejasan je predmet spora koji proizlazi iz povrede prava davanja osiguranja, pa se kondemnacija usmjerena na davanje osiguranja čini kao početni put, dok se naknada štete čini kao najizvjesniji nastavak tog puta. U tom smislu aktivno su legitimirani oštećeni vjerovnici, a pasivno je legitimirano društvo preuzimatelj (čl. 541. st. 2. ZTD-a).

Nadalje, članovi uprave, a ako postoji nadzorni odbor, i članovi toga odbora pripojenoga društva, obvezni su kao solidarni dužnici nadoknaditi štetu koju pripajanjem pretrpe to društvo, njegovi članovi i vjerovnici (čl. 544. st. 1. ZTD-a). Međutim, za štetu ne odgovaraju članovi uprave ni nadzornog odbora koji su pri reviziji imovinskog stanja društva i pri sklapanju ugovora o pripajanju postupali s dužnom pozornošću. Za zahtjeve prema navedenim osobama, kao i za sve druge zahtjeve koji se podignu za i protiv pripojenoga društva smatra se kao da to društvo i dalje postoji (čl. 544. st. 2. ZTD-a). Zastarni rok za podnošenje zahtjeva iznosi pet godina od dana objave upisa pripajanja u sudski registar u kojemu je upisano pripojeno društvo (čl. 544. ZTD-a). U procesnom smislu, zahtjevi za naknadom štete mogu se ostvariti samo preko posebnoga zastupnika kojega na prijedlog nekoga člana ili vjerovnika pripojenoga društva postavlja sud, s time da prijedlog mogu postaviti samo oni vjerovnici koji ne mogu tražiti namirenje od društva preuzimatelja (čl. 545. st. 1. ZTD-a). Zastupnik mora, navodeći svrhu svoga postavljenja, pozvati članove i vjerovnike pripojenoga društva da u primjerenome roku, koji mora iznositi najmanje mjesec dana, prijave svoje odštetne zahtjeve, a poziv treba objaviti na internetskoj stranici sudskog registra te ako društvo ima svoje glasilo, i u tome glasilu (čl. 545. st. 2. ZTD-a). Iznos, koji se ostvarenjem zahtjeva dobije od pripojenoga društva, zastupnik mora upotrijebiti za podmirenje vjerovnika toga društva, ako ih već nije podmirilo društvo preuzimatelj ili im ono nije dalo neko osiguranje, dok se ostatak dijeli članovima društva. Vjerovnici i članovi koji se na vrijeme ne prijave, ne uzimaju se u obzir pri podjeli (čl. 545. ZTD-a). S obzirom, na prvi pogled konfuznu odredbu čl. 544. ZTD-a, potrebno je odrediti tko su uopće legitimirane osobe u tom procesu. Dakle, u konkretnom slučaju početni je korak postavljanje zahtjeva sudu za postavljanje posebnog zastupnika ovlaštenih osoba. Prema odredbi čl. 40. ZTD-a, radilo bi se o izvanparničnom postupku u kojem bi sud odlučivao na zahtjev člana ili vjerovnika.⁵⁶ Protivna strana bilo bi, dakle, pripojeno društvo. U tom bi se postupku raspravljalo o zahtjevima svih prijavljenih vjerovnika (čl. čl. 545. st. 2. u vezi sa čl. 544. st. 2. ZTD-a). Sud bi tako trebao odbaciti tužbu koja je podnesena mimo odredbe čl. 544. ZTD-a, budući da je način ostvarenja zahtjeva propisan ZTD-om.

Ostvarenje prava preko posebnog zastupnika opravdava se sprečavanjem velikog broja sudskih postupaka ako bi vjerovnici svoja prava ostvarivali u posebnim

---

⁵⁶ Aras, S., *Postupak pred trgovačkim sudovima, Trgovački statusni parnični sporovi*, Narodne novine, Zagreb 2014., str. 15-16.

postupcima.⁵⁷ No, čini se kako se učinkovitost i svrshodnost takve regulative treba preispitati, budući da otvara pitanje vremenskog trajanja i troškova namirenja oštećenih (trošak podnošenja zahtjeva koji može obuhvaćati troškove sudskih pristojbi i odvjetničke troškove, trošak posebnog zastupnika). Ujedno, čini se dvojbenim u kojoj se fazi procesa pripajanja može pokrenuti postupak za osiguranje. U duhu odredbe čl. 542. st. 1. ZTD-a i čl. 544. st. 3. ZTD-a, može se zaključiti kako se o odštetnim zahtjevima i zahtjevima za osiguranje vjerovnika može odlučivati tek nakon upisa pripajanja u sudski registar.⁵⁸ Svrhovitost navedenog rješenja upitna je u uvjetima u kojima se ne može učiniti ni vjerojatnim da kod pripojenog društva postoje sredstva za davanje osiguranja. ZTD ne regulira ni situaciju ako pripojeno društvo ne postupi po zahtjevu posebnog zastupnika. U tom smislu, u slučaju nedavanja osiguranja, oštećene osobe kao tužitelji odnosno legitimirane stranke trebale bi podnijeti tužbu za naknadu štete izravno protiv članova uprave, a ako postoji nadzorni odbor, i članova toga odbora pripojenoga društva. Na pasivnoj strani može se razmotriti suparničarski odnos s obzirom na solidarnost.⁵⁹ Članovi uprave i/ili nadzornog odbora, ako su tužbom obuhvaćeni solidarno, u pravilu će nastupiti u svojstvu materijalnih jedinstvenih suparničara. Tužbeni zahtjev bio bi kondemnatorne naravi i glasio bi na isplatu.⁶⁰

Vjerovnici ne bi imali pravo pobijati odluku o pripajanju koju suštinski donosi skupština društva (članovi društva) kao ništetnu. Naime, ZTD izrijekom propisuje tko je ovlašten pobijati odluke skupštine, a to su članovi društva (čl. 362. ZTD-a). No, ne vidi se smetnja da vjerovnici pobijaju ugovor o pripajanju sukladno općim pretpostavkama obveznog prava, kao svaka zainteresirana osoba,

---

⁵⁷ Barbić, *Pravo društava, Društva kapitala, op. cit.* u bilj. 19, str. 926.

⁵⁸ Odredbom čl. 542. st. 3. ZTD-a propisano je kako se vjerovnici radi ishodjenja osiguranja moraju javiti u roku od 6 mjeseci od upisa pripajanja u sudski registar, a odredbom čl. 544. st. 2. ZTD-a propisano je kako zastarni rok od 5 godina za naknadu štete počinje teći od upisa pripajanja u sudski registar.

⁵⁹ Osnovna podjela suparničarskih odnosa jest na: a) materijalne suparničare – oni koji se izvan parnice nalaze u određenoj pravnoj ili stvarnoj vezi s obzirom na (posredni) predmet spora; b) formalne suparničere – izvan parnice nemaju pravne ili stvarne povezanosti s obzirom na predmet spora, ali su u njihovim parnicama posredan predmet spora obveze iste vrste, koji se osnivaju na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi; c) obični suparničari – oni kod kojih se protiv svakog od njih može donijeti sadržajno različita presuda; d) jedinstveni suparničari – spor u kojem sudjeluju može se riješiti samo jednako prema svima. Vidjeti Triva; Dika, *op. cit.* u bilj. 29, str. 441-445.

⁶⁰ Tužbom za utvrđenje (deklaratorna tužba), sukladno odredbi čl. 187. ZPP-a, tužitelj može zatražiti samo da sud utvrdi postojanje ili nepostojanje kakvog prava ili pravnog odnosa ili isitinitost odnosno neistinitost određene isprave. Kondemnatornom tužbom (osudna tužba) tužitelj od suda traži pružanje pravne zaštite na način da se tuženika osudi na neko činjenje, nečinjenje ili trpljenje. Triva; Dika, *op. cit.* u bilj. 29, str. 400-402.

s time što na ništetnost sudovi paze *ex offio* (čl. 327. st. 1. ZOO-a).⁶¹ Ništetan je tako pravni posao protivan Ustavu RH, prisilnim propisima i moralu društva (čl. 323 ZOO-a). Vjerovnici bi nastupali kao aktivno legitimirana strana i/ili strana oštećena pobijanim pravnim poslom. Stoga će u tom smislu biti postavljen deklaratoran tužbeni zahtjev ništetnosti ili poboynosti poduzete radnje.⁶² Pasivno je legitimirano društvo preuzimatelj analognom primjenom odredbe čl. 456. ZTD-a. Navedena odredba propisuje da se tužba za utvrđenje ništetnosti odluke o pripajanju od strane pripojenog društva može podnijeti protiv društva preuzimatelja nakon upisa pripajanja u sudski registar. Međutim, kada je riječ o pravnim posljedicama ništetnosti ugovora o pripajanju, ukazuje se na izlaganja o ovlaštenjima registarskog suda kod upisa pripajanja u sudski registar.⁶³ Naime, ništetnost bi u konkretnom slučaju proizlazila iz nepostojanja odobrenja suda za pripajanje iz odredbe čl. 29. st. 3. SZ-a.

Konačno, u određenim se slučajevima može očekivati kako preuzimatelj neće biti sposoban realizirati kako tražbine vjerovnika pripojenog društva, tako i tražbine svojih vjerovnika. U tom smislu, teško će biti opravdati pokušaj provođenja predstečajnog postupka nad društvom preuzimateljem, s obzirom na moguće zlouporabe te bi bilo uputno, ako su za to ispunjene zakonske pretpostavke (čl. 5. – 7. SZ-a), pokrenuti stečajni postupak. Vjerovnici pripojenog društva tako će imati, kao sadašnji vjerovnici društva preuzimatelja, na raspolaganju mogućnost podnošenja tužbe radi pobijanja pravne radnje stečajnog dužnika iako je okvir za utuženje restriktivniji od ranije opisanih puteva pravne zaštite prije pokretanja stečajnog postupka (čl. 198. – 214. SZ-a). Dakle, aktivno su legitimirani tužbom pobijati pravne radnje stečajnog dužnika stečajni upravitelj u ime stečajnog dužnika i stečajni vjerovnici u roku od dvije godine od otvaranja stečajnog postupka.

---

⁶¹ U pravu je žalitelj da je pripajanje društva statusna promjena. Međutim, radi se o takvoj statusnoj promjeni kojom se ugovorom o pripajanju cjelokupna imovina pripojenog društva (žalitelja) prenosi na društvo preuzimatelja tako da članovi pripojenog društva u zamjenu za svoje poslovne udjele dobiju poslovne udjele u društvu preuzimatelju (članak 535. ZTD-a). Dakle, suprotno shvaćanju žalitelja, radi se o raspolaganju imovinom društva koje se pripaja. Dakle, u konkretnom slučaju uvjet za valjanost ugovora o pripajanju, osim onih propisanih Zakonom o trgovačkim društvima, da mora biti sklopljen u obliku javnobilježničke isprave (članak 537. Zakona o trgovačkim društvima) i da je odobren od skupštine (članak 536. Zakona o trgovačkim društvima), jest i taj da je privremeni stečajni upravitelj društva predlagatelja dao suglasnost za pripajanje, odnosno za sklapanje ugovora o pripajanju, u kojem je u članku 3. (list 6. spisa) navedeno da se pripajanjem prenosi cjelokupna imovina društva koje se pripaja na društvo preuzimatelja. Prema tome, bez suglasnosti privremenog stečajnog upravitelja ne može se provesti pripajanje budući da se pripajanjem vrši prijenos imovine predlagatelja na društvo preuzimatelja. Odluka VTS broj: Pž- 831/2019 od 13. 2. 2018.

⁶² Tužbom za utvrđenje (deklaratorna tužba), sukladno odredbi čl. 187. ZPP-a, tužitelj može zatražiti samo da sud utvrdi postojanje ili nepostojanje kakvog prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost određene isprave. Za njezino podnošenje traži se da tužitelj učini vjerojatnim postojanje pravnog interesa (čl. 187. st. 2. ZPP-a).

⁶³ Vidjeti *infra* 4.4.

4.4. Ovlaštenja registarskog suda kod upisa pripajanja

U konkretnom slučaju, ono što u slučaju upisa pripajanja kod registarskog suda društva nad kojim je otvoren predstečajni postupak treba razmotriti, jesu moguća ovlaštenja registarskog suda da odbije upisati takvu statusnu promjenu *ex offo* ili po žalbi ovlaštenih osoba. U tom smislu treba odgovoriti na pitanja granica do kojih prijavu može ispitivati registarski sud. Postupak upisa u sudski registar započinje podnošenjem pisane prijave s određenim zahtjevom za upis podataka ili promjenu upisanih podataka koji se vode kod registarskog suda, a ZSR uređuje koji se podaci vode za pojedini tip društva (čl. 9. ZSR-a) kao što su npr. podaci o društvenom ugovoru te njegove izmjene i dopune, zatim zabilježbe o zabranama i ograničenjima raspolaganja, ukidanju ograničenja i dr. (čl. 38. ZSR-a). Prijava se sudu podnosi u roku od 15 dana od ispunjenja zakonskih pretpostavki za upis, s time da sud određene procese može pokrenuti po službenoj dužnosti (čl. 9. st. 2. i 3. ZSR-a). Registarski će sud izvršiti upis ako su prijava i zahtjev osnovani (čl. 10. ZSR-a). Pri tome ZSR propisuje kada se smatra da je zahtjev za upis kod društva s ograničenom odgovornošću osnovan odredbom čl. 43. ZSR-a. Neki su od zahtjeva tako da je prijava podnesena od ovlaštene osobe, u propisanom obliku, ima propisani sadržaj, priložene isprave, ako sadrži odgovarajući zahtjev i dr.⁶⁴ Prijedlog za upis podnose uprave društva u granicama ovlaštenja iz ZTD-a (čl. 422. i 426. ZTD-a). Međutim, među zahtjevima za društva koja se nalaze u predstečajnom postupku ne traži se dokaz o tome da je radnja otuđenja imovine poduzeta uz odobrenje povjerenika ili suda sukladno odredbi čl. 67. st. 3. SZ-a. Registarski sud odlučuje istodobno o svim podnesenim zahtjevima u roku od pet dana od podnošenja uredne prijave (čl. 53. i 54. ZSR-a). Osoba koja smatra da su joj rješenjem o upisu povrijeđena prava i interesi utemeljeni na zakonu, a nije joj dostavljen prijepis rješenja, žalbu može podnijeti u roku od 15 dana od dana saznanja za upis, a najkasnije u roku od 60 dana od dana objave upisa (čl. 59. st. 3. ZSR-a). U konkretnom slučaju, kao osobe s pravnim interesom mogu se pojaviti vjerovnici društava koja sudjeluju u pripajanju pri čemu su ograničeni u kontekstu odredbe čl. 532. ZTD-a. S druge strane, registarski će sud *ex offo* ispitivati samo zakonom propisane pretpostavke za upis. Koje su to pretpostavke za upis, regulirano je odredbom čl. 43. ZSR-a gdje se, primjerice, traži da prijavu podnese ovlaštena osoba, da je podnesena u propisanom

---

⁶⁴ „Prihvativši tužbeni zahtjev u pobijanom dijelu nižestupanjski sudovi su pogrešno primijenili materijalno pravo. Točno je da je zakon propisao da društvo koje podnosi registarskom sudu prijavu za upis pripajanja u sudski registar mora uz ostale isprave priložiti i izjavu uprave da odluke o pripajanju nisu pobijane u za to propisanome roku ili da je pobijanje pravomoćno odbijeno. Međutim, smisao te zakonske odredbe nije sprječavanje upisa u sudski registar, kako to pogrešno smatraju nižestupanjski sudovi, jer bi u protivnom upis statusne promjene bio moguć tek nakon pravomoćnog okončanja postupka u kojem se traži utvrđenje ništavosti odluke Glavne skupštine, a koji postupak bi mogao trajati i više godina. Takvo tumačenje spomenute zakonske odredbe je suprotno cilju koji se želi postići, jer bi svakom dioničaru neovisno o broju dionica koje ima omogućio sprečavanje upisa pripajanja. U ovom predmetu je registarski sud izvršio upis pripajanja u sudski registar te je trgovačko društvo I. b. d.d. P. prestalo postojati. Zato sve i u slučaju da je bio pokrenut parnični postupak u kojem se pobija odluka Glavne skupštine o pripajanju sud ne bi mogao donijeti presudu kojom se utvrđuje da je odluka ništava već bi u tom slučaju, u smislu odredbe čl. 530. st. 2. ZTD, tužitelju pripadao zahtjev za naknadu štete.“, odluka Vrhovnog suda Republike hrvatske (u daljnjem tekstu: VSRH) broj: RevT-113/07 od 30. 9. 2009.

obliku, da ima propisani sadržaj, da su priložene propisane isprave i dr. Koje su to isprave, s druge strane, koje se prilažu uz prijavu, propisuje odredba čl. 540. ZTD-a. Dvojbu može stvoriti odobrenje državnog organa u smislu obuhvaća li to odobrenje suda za pripajanje u predstečajnom postupku (čl. 540. st. 2. ZTD-a). No, čini se kako se tu ipak misli na državne institucije, npr. Hrvatsku narodnu banku, Hrvatsku agenciju za nadzor financijskih usluga, Agenciju za zaštitu tržišnog natjecanja i sl.⁶⁵

Registarski sud može izvršiti brisanje upisa po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštene osobe i to, između ostaloga, ako je upis bio neosnovano proveden ili je kasnije postao neosnovan. Takvim se upisom može smatrati upis proveden na temelju ništetnog ugovora o pripajanju. Upis bi mogao biti neosnovano proveden jer npr. nije priloženo odobrenje povjerenika ili suda otuđenje imovine procesom pripajanja što suštinski dovodi u pitanje i pravnu valjanost ugovora o pripajanju (čl. 29. st. 3. SZ-a). Zahtjev za brisanjem upisa može podnijeti osoba koja ima pravni interes u roku od 15 dana od dana saznanja za upis, a najkasnije u roku od šezdeset dana od objave upisa na internetskoj stranici sudskog registra. Registarski je sud ovlašten pokrenuti proces brisanja upisa u roku od tri godine od dana upisa.

Tužba za utvrđenje ništetnosti upisa moći će se podnijeti ako je upis objavljen na temelju lažne isprave, ako su u ispravi na temelju koje je izvršen upis navedeni neistiniti podaci, ako isprava na sadrži sve podatke potrebne za upis, ako je isprava ishoda u nezakonito provedenom postupku ili ako je nezakonito provedena radnja o kojoj se podaci upisuju u sudski registar ili ako su nastupili drugi zakonom propisani razlozi (čl. 72.c st. 1. ZSR-a). Nejasno je može li se ništetan ugovor o pripajanju uklopiti u isprave donesene u nezakonito provedenom postupku (potpisivanju ugovora o pripajanju bez odobrenja suda). Ovlašteni je tužitelj osoba koja ima pravni interes za utvrđenje ništetnosti upisa (čl. 72.c st. 2. ZSR-a). Subjektivni je rok za podnošenje tužbe 30 dana od tužiteljeva saznanja za razloge ništetnosti, a objektivni je rok nakon kojeg se tužba ne može podnijeti tri godine od dana upisa (čl. 72.c st. 3. ZSR-a). Pravomoćna presuda o ništetnosti upisa dostavlja se registarskom sudu u roku od petnaest dana od njezine pravomoćnosti, nakon čega registarski sud u sporovima koji se uklapaju u temu ovog rada, po službenoj dužnosti donosi rješenje o brisanju ništetnog upisa (čl. 72.d st. 1. i 4. ZSR-a).

Dakle, u postupku pred registarskim sudom, u postojećem regulatornom okviru teško se može govoriti o objektivno raspoloživom pravnom lijeku protiv upisa pripajanja, stoga će se zaštita povrijeđenih prava ipak trebati usmjeriti na parnični postupak. Može li se privremenim mjerama osiguranja postići odgoda upisa pripajanja u sudski registar?⁶⁶ Tu bi se mogla razmotriti primjena ovog instrumenta u slučaju da je uprava društva dužnika potpisala ugovor o pripajanju protivno odredbi čl. 67. st. 1. ZTD-a, kako bi se spriječila realizacija eventualno nevaljanog postupka upisom pripajanja u sudski registar. Radilo bi se u suštini o privremenoj mjeri radi osiguranja nenovčane tražbine (sprečavanje nezakonite radnje).

---

⁶⁵ Barbić, *Pravo društava, Društva kapitala*, op. cit. u bilj. 19, str. 917.

⁶⁶ Mandić, I.; Švedl, V., *Svrhovitost privremenih mjera u trgovačkim sporovima*, Zagrebačka pravna revija, sv. 38, br. 3-4/2017.

5. ZAKLJUČAK I PROMIŠLJANJA *DE LEGE FERENDA*

Jedan je od razloga provođenja statusnih promjena u pravnom prometu bolje i profitabilnije poslovanje društva preuzimatelja koje nosi benefite, ali i rizike. S ustavnopravnog aspekta, pripajanje je odraz poduzetničke i tržišne slobode. Ovaj proces nije stran ni društvima u predstečajnom postupku pokrenutom radi uređivanja pravnog položaja dužnika i njegova odnosa prema vjerovnicima, sprečavanja nesposobnosti plaćanja i održavanja njegove djelatnosti. No, interesi sudionika predstečajnog postupka često se razlikuju, što pod povećalo stavlja problematiku zlorabica njihovih ovlaštenja.⁶⁷ Suštinski, osnovni prijepori pripajanja dužnika u predstečajnom postupku proizlaze iz pitanja dopuštenosti ove radnje bez suglasnosti suda i mogućnosti provođenja takvog upisa u sudskom registru. Relevantnost problematike proizlazi iz potrebe za sprečavanjem mogućih zlorabica koje u praksi ne izostaju i osiguranjem učinkovitih mehanizama pravne zaštite vjerovnika. ZTD i SZ daju određene smjernice od kojih se može poći pri rješavanju uočenih prijepora. Može se zaključiti da vjerovnici imaju određen zaštitni okvir na raspolaganju u slučaju određenih povreda pretrpljenih pripajanjem. No, objektivno se postavlja pitanje preventivnih mjera da do spora niti ne dođe, odnosno da se spriječe štetne radnje u začetku i onemogući sudionike tih procesa u zlorabama, primarno radi discipline u pravnom prometu, a sekundarno pitanja ekonomičnosti. Gledajući regulatorni okvir kao cjelinu, zaključuje se kako statusne promjene dužnika u predstečajnom, ali i u stečajnom postupku traže detaljnije normativno rješenje SZ-om i ZTD-om. Uočava se potreba za poticanjem stranačke discipline u smislu smanjenja manevarskog prostora za zlorabice, ali i uspostave ekonomičnijih mehanizama zaštite vjerovnika pa se na razmatranje stavlja nekoliko prijedloga.

Radi otklanjanja nejasnoća, predlaže se SZ-om urediti pod kojim će se uvjetima i u kojoj fazi postupka moći provoditi statusne promjene, uključujući i pripajanje, te kojim će se kriterijima sud voditi kod davanja suglasnosti na taj postupak u slučaju da taj postupak nije predložen predstečajnim sporazumom i uz ispunjenje ostalih uvjeta iz čl. 67. SZ-a. Dakle, odredba čl. 29. st. 3. ZTD-a koja zabranjuje otuđenje odnosno opterećenje imovine dužnika nedovoljno je jasna i može biti baza za pokušaje zlorabice ovlaštenja. Uputnim se smatra izmijeniti odredbu čl. 521. st. 2. ZTD-a o prijavi pripajanja registarskom sudu i potrebnim priložima, na način da se uz prijavu za upis pripajanja društva u predstečajnom postupku (na tragu toga i stečajnog postupka) traži dostava odobrenja povjerenika ili suda na pripajanje. U tom smislu, dok god takve suglasnosti nema, pripajanje se ne može provesti i neće biti potrebno poduzimati druge mjere zaštite vjerovnika. Nadalje, odredbe čl. 532. st. 1. i 545. ZTD-a ne pokazuju praktičan značaj, upitne su procesne učinkovitosti i teleološke svrhe. Naime, čini se kako se polazi od toga da se pripajanje provede, a onda zbraja šteta. Logika osiguranja radi zaštite vjerovnika treba se bazirati na prevenciji. Stoga bi u najmanju ruku trebalo omogućiti da se postojanje adekvatnih sredstava osiguranja učini vjerojatnim prije samog provođenja pripajanja. Naknadno davanje

---

⁶⁷ Bodul, *Pluralitet ciljeva stečajnog postupka*, op. cit. u bilj. 10, str. 587.

osiguranja čini se nelogičnim, a upitna je ekonomičnost i praktična realizacija takvog osiguranja s obzirom na prijetnju prezaduženosti ili čak nesposobnosti za plaćanje društva preuzimatelja. Glede ostvarenja zahtjeva za naknadom štete preko posebnog zastupnika, ovakvo se „posredovanje“ u opisanim uvjetima realizacije tražbina vjerovnika u predstečajnom postupku čini nesvrshodnim i neekonomičnim. Zaključno, ukazuje se na važnost dosljednije i ujednačenije sudske prakse, budući da se bez toga ne može se očekivati funkcioniranje ni najmodernijih regulatornih rješenja na području insolventijskog prava.

LITERATURA

Knjige i članci

1. Aras, S., *Postupak pred trgovačkim sudovima, Trgovački statusni parnični sporovi*, Narodne novine, Zagreb 2014.
2. Barbić, J., *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija*, Organizator, Zagreb 2010.
3. Barbić, J., *Pravo društava, Društva kapitala*, Organizator, Zagreb 2007.
4. Bodul, D., *Pluralitet ciljeva stečajnog postupka*, Zbornik radova pravnog fakulteta u Splitu, god. 54, 3/2007., str. 587-613.
5. Budul, D., *Uz nacrt stečajnog zakona: treba li onemogućiti pripajanje trgovačkim društvima koji su na "pragu stečaja"*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 43, br. 3/2022., 915-933.
6. Čolović, V., *Restrukturiranje dužnika, Godišnjak fakulteta pravnih nauka*, sv. 8, br. 8/2018., 5-20.
7. Dika, Mihajlo, *Građansko procesno pravo – Parnične radnje*, Narodne novine, Zagreb 2008.
8. Garašić, J., *Najznačajne novine Stečajnog zakona iz 2015. godine*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 38, br. 1/2017., 131-184.
9. Garašić, J., *Stečajni plan nakon Izmjena i dopuna Stečajnog zakona 2012. godine*, u: *Djelotvorna pravna zaštita u pravičnom postupku, Izazovi pravosudnih transformacija na jugu Europe*, Zbornik radova u čast 70. rođendana prof. dr. sc. Mihajla Dike, ur. Uzelac, Alan; Garašić, Jasnica i Maganić, Aleksandra, Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013., 469-490.
10. Giunio, M., *Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba*, u: *Zbornik susreta pravnik/Hrvatski savez udruga pravnika u gospodarstvu*. Ur. Barbić, Jakša, Opatija 2013., 159-213.
11. Gorenc, V.; Slakoper, Z.; Filipović V.; Brkanić, V., *Komentar Zakona o trgovačkim društvima*, RRIF, Zagreb 2004.
12. Jakšić, T.; Petrović, S., *Mogući pravci izmjena i dopuna hrvatskoga prava društava*, Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci (1991.), sv. 37, br. 3/2016., 1101-1145.
13. Maganić, A., *Pravna sredstva protiv predstečajne nagodbe*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, sv. 65, br. 3-4/2015., 409-437.

14. Mandić, I.; Švedl, V., *Svrhovitost privremenih mjera u trgovačkim sporovima*, Zagrebačka pravna revija, sv. 38., br. 3-4/2017., 369-404.
15. Mansi, J., *Distress Assets Merger and Acquisitions and Insolvency and Bankruptcy code Nexus*, Ius corpus Journal, sv. 2, br. 2/2021., 642-650.
16. Nižić-Peroš, J., *Posljedice primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi*, Oeconomica Jadertina sv 10, br 1/2020., 131-162.
17. Poretti, P., *Sudska zaštita prava potrošača – (naj)bolji put?*, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 39, br. 1/2018., 535-570.
18. Rakočević, M., *Bona fides u parničnom postupku*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 55, br.4/2018., 771-790.
19. Sajter, D., *Procedura i praksa restrukturiranja u stečaju u Republici Hrvatskoj*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, sv. 47, br. 3/2010., 729-744.
20. Stokić, M., *Onemogućavanja zlouporaba procesnih prava – budući normativni razvoj*, Informator, 6645/2020., 2-4.
21. Tomić, I., *Tumačenje, pravne praznine i načelo zakonitosti*, Zbornik radova Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, br. XXVIII/2020., 106-128.
22. Triva, S.; Dika, M., *Građansko parnično procesno pravo, 7. izdanje*, Narodne novine, Zagreb 2004.
23. Treščec, V.; Vrljić, D., *Novi Stečajni zakon*, Vizura, 2015.
24. Zaba, M., *Instrumenti zaštite vjerovnika društava kapitala koja sudjeluju u prekograničnim pripajanjima i spajanjima u poljskom te slovačkom pravu*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, sv. 42., br. 1/2021., 187-203.
25. Živković Tomas, I.; Bodul, D.; Živković, S., *Novosti i problemi u provedbi stečajnog zakonodavstva u Republici Hrvatskoj*, Ekonomski pregled, sv. 64, br. 4/2014., 318-351.

Pravni propisi

1. Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14
2. Stečajni zakon, Narodne novine br. 71/15, 104/17, 36/22
3. Stečajni zakon, Narodne Novine br. 71/2015
4. Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Narodne novine br. 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 71/15, 78/15, 114/22
5. Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23
6. Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22
7. Zakon o sudskom registru, Narodne novine br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19,34/22

8. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17
9. Zakon o parničnom postupku, narodne novine br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22
10. Zakon o radu, Narodne novine br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22

Sudska praksa

1. Odluka VTS broj: PŽ-1363/2014 od 26. 2. 2014.
2. Odluka TZ Zagreb broj: R1- 115/2018 od 10. 4. 2018.
3. Odluka VTS broj: PŽ- 1632/2021 od 31. 3. 2021.
4. Odluka VTS broj: PŽ- 831/2019 od 13. 2. 2018.
5. Odluka VSRH broj: Revt-113/07 od 30. 9. 2009.
6. Predmet TS Osijek broj: St-1703/2017

Mrežni izvori

1. Leshaw, J. P. S., *Acquisitions of troubled businesses: A comparison of the bankruptcy and non-bankruptcy alternatives*, Bankruptcy Bar Journal, sv.75, 78/1995, <http://leshawlaw.com/wp-content/uploads/2013/02/AcquiringTroubledBusinesses.pdf>, 20. 3. 2023.
2. United Nations Commission on International Trade Law, UNICITRAL Legislative guide on Limited Liability Enterprises, United -nations, Vienna, 2021., https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/2201230_ebook_english.pdf, 20. 3. 2023.
3. Ustavni sud Republike Hrvatske, Problemi zakonodavnih propusta u ustavnosudskoj praksi, Odgovori Ustavnog suda Republike Hrvatske na Upitnik za XIV. kongres Konferencije europskih ustavnih sudova, Ustavni sud Republike Hrvatske, broj: SuP-MS-2/2008, https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/Upitnik_i_tema_XIV_kongresa_Konferencije_europskih_ustavnih_sudova_odrzanog_u_Vilniusu_-_Republika_Litva_-_od_3_do_6_lipnja_2008_0.pdf, 20. 3. 2023.

SOME LEGAL AREAS OF DISPUTE WHEN MERGERING A LIMITED LIABILITY COMPANY AS A DEBTOR IN PRE-BANKRUPTCY PROCEDURE

The merger process in the pre-bankruptcy procedure is a possible model of debtor restructuring. However, in the Croatian legal system, the issues of status changes, including merger, have not been adequately resolved, and doctrinally they have been insufficiently researched. Despite attempts to modernize the Bankruptcy Act, the issue of abuse of rights in pre-bankruptcy proceedings is not diminished. Essentially, the basic controversies regarding the status changes of debtors in pre-bankruptcy proceedings stem from the issue of the permissibility of this action without the consent of the court and the possibility of making such an entry in the court register. Examining the regulatory framework as a whole, it can be concluded that status changes of debtors in pre-bankruptcy and bankruptcy proceedings require a more detailed normative solution with the Bankruptcy Act and Company Act. There is also a need to encourage party discipline in the sense of reducing room for abuses, establishing more economical creditor protection mechanisms and more consistent and uniform judicial practice.

Key words: *merge, shares, pre-bankruptcy procedure, restructuring plan, limited liability company*